

"Hätämaan ukkoa" tuomassa kävi Pentti Haanpää Oulussa.

JUTUNTEKIJÄN JUTTUSILLA

Muutamilla ei ole kiirettä kaupunkiin. Näihin kuuluu Piippolankin tämän hetken kuuluisin mies, kirjailija Pentti Haanpää, joka kait aikansakin jätkänä maailmanrantaan — ainakin Suomen — vaellettuun ja vielä erinäiset vuodet armeijassa palveltuaan on saanut toistaiseksi kyläkseen kiertämisestä. Niinkuin se yhdeksäs mies niissä "Yhdeksän miehen saappaissa" nyt astelee samoilla sota-saappailla pelloillaan ja viljelee, niin ny. Pentti Haanpääkin on astellut Piippolan pientareita, tosin pääpiirteissä hengenviljelystä harrastaen, vaikka omaakin maamiehen hartiat.

Mutta kun sattui asiaa tai tuliko tuotettu asiaa, joka tapauksessa hän viime perjantaina ilmestyi reporterin näköpiiriin. Sanoi lähteneensä tuomaan Hätämaan ukkoa kaupunkiin. Joku, joka ei muista asioita jullilleen, voisi nyt luulla, että se vielä elää, ruumillisessa muodossaan, tietäjänvanhus, ja että sillä olisi ollut asiaa vaikkapa hammaslääkärin se kun on ihminen, tietäjäkin. Mutta useimmat tietävät, että Hätämaan ukko elää vain maineensa turvin, joskohta siinäkin on elämistä, ja kirjailija kertoi nyt lähteneensäkin tuomaan tietäjää kirjapainoon, tänne Kirjolaan, missä häner tietäjäjuttunsa Hätämaa painetaan lähitulevaan kotiseutujulkaisu Kaltioon. Joten ei siltä se enempää.

Minulle on jäänyt mieleeni joku

Pentti Haanpää

Haanpään juttu vuosien takaa, jossa hän kertoo jätkämiehen paluun pohjoisesta, kuinka se mies läpikävi parturissa täyden muodonvaihdon, niin että häntä ei mahdoton tuntea, kun hän sitten asteli ravintolaan syömään.

Haanpää ei ole mikään haastattelunvalmis mies, mutta hänen kanssaan tulee päivän mittaan kuitenkin puheeksi yhtä ja toista, joka voi kiinnostaa suurtaakin yleisöä. Vielä vähemmän kuin Oulussa hän on käynyt Helsingissä, vaikka kirjailija: pitävät tapanaan kokoon-tua aina välillä liittojensa ja kerhojensa puitteissa, Haanpää on siinäkin suhteessa mitä suurimmassa määrin vapaa kirjailija. Hän elelee vaimonsa ja pikku tyttärensä kanssa Piippolassa ja kirjoittaa silloin, kun henki käskää. Hän on toisin sanoen eräässä mielessä ns. inspiraationvarainen kirjailija. Ei kirjoittamisen aina käy, mutta kun se käy, niin saavat muut työt olla. Juttuja syntyy nykyinkin, onpa hänellä ollut isompiakin töitä aloitteella, mutta miten lie, niiden kirjoittaminen tympäisee ja niin on työ keskeytynyt ehkä jo montakin kertaa. Jutut syntyvät paremminkin, tuntuu muumerkisä siltä, että ne tulevat tosiaan niinkuin ne Ahon kuulut lastut, vooleskellessä... Vaikka on juttuja, joiden kanssa saa tehdä työtäkin ja painiskella.

Joukossa istuu myös intomielinen patterimies ja niin kääntyy keskustelu traaman alalle. Toinen mies on siinä mielestä, että Haanpään tyyliä on jotain draamaan viittaavaa — niinkuin muuten onkin, replikkoinnissa esimerkiksi — ja suosittelee näytelmäkokeilua. — Yllymme silloin, että asia ei ole aivan outo kirjailijallekaan. Eero Salmelainen, jota monet pitävät maan etevimpänä ohjaajana, on kahdesti jo kirjoittanut Piippolaan ja pyytänyt näytelmäluonnosta, mutta vaikka kirjailija kerran onkin vastannut, ei hänellä ole tullut ryhtyä vielä asiaan. Mutta tuntuu siltä, että se näytelmä ehkä paraikaa kypsyy siellä, missä hän kypsyyne — alitajunnassa. Pentti Haanpää on todella merkittävän luonnonvarainen ja syväsyvä kirjailija. Hänen juttunsa on vaimis painoon sellaisenaan, kustantajan asiaan puuttumatta, eikä hän kuitenkaan ole saanut kirjaopetusta korkeissa kouluissa. Ensimmäinen kirjoittaa hän käsin, kynällä, muuten ei mielikuviutus tuonu luistavan, mutta sitten kirjoittaa hän jutun puhtaaksi koneella ja siinä sitä onkin samalla tilaisuus vähän katsastella. Mutta paitsi synymälähjän tulosta on kirjailijamenestys ahkeran lukemisen ja asiaan keskittymisen tulos. Ja kun on sitä kultaista huumorintajua. Totisen näköinen iso mies hymyilee vähän väliä leveästi, rauhallisesti ja vakuuttavasti, ja veikkauksilla silmäkulmista. Tässä kaikessa kun on paljon naurettavaa, mahtaisi olla tässäkin "haastattelussa", jos mestari tie äisi, että tässä haastatellaan. Mutta uskon, että hän ymmärtää leikin ja pakinan julkisia asioitahan nämä... Ja niin lähti Piippolan mies kaupungista laukussaan oikein mielihukemista renessanssimestari Rabelais ynnä hänen "poikansa" Gargantua ja tämän poika Pantagruel, burleskimaisia hahmoja, joiden todella voi arvata huvittavan Haanpään tyyppistä humoristia. Mutta Hätämaan ukko jäi sitten tällä kertaa kaupunkiin...